

Samling af Afgørelser

Sag C-700/20

**London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited
mod
Kingdom of Spain**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af High Court of Justice (England & Wales),
Queen's Bench Division (Commercial Court))

Domstolens dom (Store Afdeling) af 20. juni 2022

»Præjudiciel forelæggelse – samarbejde på det civil- og handelsretlige område – forordning (EF) nr. 44/2001 – anerkendelse af en retsafgørelse truffet i en anden medlemsstat – grunde til at afslå anerkendelse – artikel 34, nr. 3) – afgørelse, der er uforenelig med en retsafgørelse, der tidligere er truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til – betingelser – spørgsmålet, om den tidligere trufne afgørelse, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse, er i overensstemmelse med bestemmelserne i og de grundlæggende formål med forordning (EF) nr. 44/2001 – artikel 34, nr. 1) – anerkendelse, der åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til – betingelser«

1. *Retligt samarbejde i civile sager – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning nr. 44/2001 – anvendelsesområde – sager, der ikke er omfattet – voldgift – en national rets anerkendelse og fuldbyrdelse af en voldgiftsafgørelse – retsafgørelse, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse – spørgsmål, der henhører under gældende national og international ret – udelukkelse fra anvendelsesområdet*
[Konvention af 27.9.1968, art.1, stk. 4; Rådets forordning nr. 44/2001, art. 1, stk. 2, litra d)]

(jf. præmis 43-45 og 47)

2. *Retligt samarbejde i civile sager – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning nr. 44/2001 – anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser – begrebet retsafgørelse – retsafgørelse, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse – omfattet – betingelser – kontrol med overholdelse af bestemmelserne i og de grundlæggende formål med forordning nr. 44/2001 – foreligger ikke – retsafgørelse, der ikke kan være til hinder for anerkendelse af en retsafgørelse, der er i truffet i en anden medlemsstat*
[Rådets forordning nr. 44/2001, 16. betragtning samt art. 27, art. 32 og art. 34, nr. 3)]

(jf. præmis 48-50, 53-57 og 71-73 samt domskonkl. 1)

3. *Retligt samarbejde i civile sager – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning nr. 44/2001 – værning i forsikringsager – formål – beskyttelse af den svage part [Rådets forordning nr. 44/2001, art. 34, nr. 3)]*

(jf. præmis 59-62)

4. *Retligt samarbejde i civile sager – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning nr. 44/2001 – litispændens – krav mellem samme parter, som hviler på samme grundlag og har samme genstand – enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, skal erklære sig inkompetent – betingelser (Rådets forordning nr. 44/2001, art. 27)*

(jf. præmis 64, 68 og 69)

5. *Retligt samarbejde i civile sager – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning nr. 44/2001 – anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser – begrundelse for afslag – tilsidesættelse af grundlæggende retsprincipper i den stat, begæringen rettes til – begreb – retskraft, der knytter sig til en tidligere truffet retsafgørelse – retsafgørelse, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse – artikel 34, nr. 3), i forordning nr. 44/2001 finder ikke anvendelse på denne retsafgørelse – ikke omfattet [Rådets forordning nr. 44/2001, art. 34, nr. 1) og 3)]*

(jf. præmis 77-80 samt domskonkl. 2)

Resumé

Som følge af olietankskibet Prestiges forlis ud for de spanske kyster i 2002, der forårsagede betydelige miljøskader, blev der i Spanien indledt en straffesag mod bl.a. dette fartøjs skibsfører.

Inden for rammerne af denne straffesag blev der anlagt civile søgsmål af flere juridiske personer, herunder den spanske stat, mod Prestiges skibsfører, fartøjets ejere og London P&I Club, den gensidige forsikringsforening, der var ansvarsforsikringselskabet for fartøjet og dets ejere. Alle disse sagsøgte blev fundet civilretligt ansvarlige af de spanske domstole. Ved fuldbyrdelsesafgørelse af 1. marts 2019 fastsatte Audiencia Provincial de A Coruña (den regionale domstol i La Coruña, Spanien) de beløb, som hver af sagsøgerne, herunder den spanske stat, kunne kræve af de respektive sagsøgte.

Efter anlæggelsen af de nævnte civile søgsmål ved de spanske domstole indledte London P&I Club en voldgiftssag i Det Forenede Kongerige med påstand om, at det skulle fastslås, at Kongeriget Spanien i henhold til voldgiftsklausulen i den forsikringsaftale, der var indgået med ejerne af Prestige, skulle gøre sine krav gældende inden for rammerne af denne voldgiftssag i stedet for i Spanien, og at London P&I Club under alle omstændigheder ikke hæftede over for den spanske stat. Det fremgik nemlig af forsikringsaftalen, at den forsikrede i henhold til klausulen »pay to be paid« først skulle have betalt den skyldige skadeserstatning til den skadelidte, før beløbet kunne inddrives hos forsikringsgiver. Voldgiftsretten tog denne påstand til følge og fastslog, at engelsk ret fandt anvendelse på forsikringsaftalen. Efter at London P&I Club havde indbragt sagen for

High Court of Justice¹ i henhold til den nationale lov om voldgift², gav denne ret den 22. oktober 2013 tilladelse til fuldbyrdelse af voldgiftsavgørelsen og afsagde samme dag en dom, der gengav indholdet af denne voldgiftsavgørelse. Appellen iværksat til prøvelse af denne tilladelse af Kongeriget Spanien blev forkastet.

Kongeriget Spanien anmodede efterfølgende om og opnåede anerkendelse i Det Forenede Kongerige på grundlag af artikel 33 i forordning nr. 44/2001³ af fuldbyrdelsesavgørelsen af 1. marts 2019 truffet af den regionale domstol i La Coruña. London P&I Club iværksatte appel til prøvelse af denne anerkendelse ved High Court of Justice.

I forbindelse med en præjudiciel forelæggelse fra denne sidstnævnte ret præciserede Domstolen bl.a. betingelserne for, at en dom, der er afsagt af en ret i en medlemsstat, og som gengiver indholdet af en voldgiftsavgørelse, kan udgøre en retsafgørelse som omhandlet i artikel 34, nr. 3), i forordning nr. 44/2001⁴, der kan være til hinder for anerkendelse i denne medlemsstat af en retsafgørelse truffet af en ret i en anden medlemsstat.

Domstolens bemærkninger

Domstolen fastslog, en dom, der gengiver indholdet af en voldgiftsavgørelse, er omfattet af den udelukkelse af voldgift, der er fastsat i forordning nr. 44/2001⁵, og er ikke omfattet af den gensidige anerkendelse mellem medlemsstaterne og kan ikke bevæge sig inden for EU's retlige område i overensstemmelse med bestemmelserne i nævnte forordning

Ikke desto mindre kan en sådan dom udgøre en retsafgørelse som omhandlet i samme forordnings artikel 34, nr. 3), der kan være til hinder for anerkendelse i den medlemsstat, hvor dommen er blevet afsagt, af en retsafgørelse, der er truffet af en ret i en anden medlemsstat, såfremt denne retsafgørelse er uforenelig med denne dom. Begrebet »retsafgørelse« er nemlig genstand for en bred definition i forordning nr. 44/2001. Derudover forfølger artikel 34, nr. 3), i denne forordning nr. 44/2001 et specifikt formål, nemlig at beskytte integriteten af en medlemsstats interne retsorden og at sikre, at medlemsstatens retstilstand ikke forstyrres af forpligtelsen til at anerkende en dom fra en anden medlemsstat, som er uforenelig med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter af denne medlemsstats egne retter.

Det forholder sig imidlertid anderledes i det tilfælde, hvor den voldgiftsavgørelse, hvis ordlyd er gengivet i den nævnte dom, er blevet afsagt under omstændigheder, der ikke ville have gjort det muligt – i overensstemmelse med bestemmelserne i og de grundlæggende formål med forordning nr. 44/2001 – at vedtage en retsafgørelse, der henhører under forordningens anvendelsesområde.

Alle de formål, der forfølges med den nævnte forordning, afspejles nemlig i de principper, der ligger til grund for det retlige samarbejde på det civile område inden for EU, herunder bl.a. retssikkerheden for borgerne, god retspleje, størst mulig mindselse af risikoen for parallelle retssager og gensidig tillid til retsplejen inden for EU. Den gensidige tillid til retsplejen inden for

¹ – High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (ret i første instans (England og Wales) (handelssager), Det Forenede Kongerige (herefter: »High Court of Justice«).

² – Arbitration Act 1996 (lov om voldgift af 1996).

³ – Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1).

⁴ – I henhold til artikel 34, nr. 3), kan en retsafgørelse ikke anerkendes, såfremt den er uforenelig med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

⁵ – Artikel 1, stk. 2, litra d) i forordning nr. 44/2001.

EU – på hvilken reglerne på området for anerkendelse af retsafgørelser, der er fastsat i denne forordning, baserer sig – omfatter desuden hverken afgørelser truffet af voldgiftsretter eller retsafgørelser, der gengiver førstnævnte afgørelses indhold.

Domstolen konstaterede, at indholdet af den i hovedsagen omhandlede voldgiftsafgørelse ikke kunne have været genstand for en retsafgørelse, der henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, uden at tilsidesætte to grundlæggende regler heri vedrørende den relative virkning af en voldgiftsklausul indsat i en forsikringsaftale og litispændens.

Hvad angår den relative virkning af en voldgiftsklausul indsat i en forsikringsaftale kan en værnetingsklausul, der er indgået mellem en forsikringsgiver og en forsikringstager, ikke gøres gældende over for skadelidte i forhold til den forsikrede skade, der ønsker at anlægge sag om erstatning uden for kontrakt mod forsikringsgiveren ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, eller ved retten på det sted, hvor skadelidte har sin bopæl. Følgelig kan en anden ret end den, ved hvilken det direkte søgsmål allerede er anlagt, ikke erklære sig kompetent på grundlag af en sådan voldgiftsklausul med henblik på at sikre det formål, der forfølges med forordning nr. 44/2001, dvs. beskyttelsen af skadelidte i forhold til den pågældende forsikringsgiver. Formålet om beskyttelse af skadelidte ville blive bragt i fare, hvis en dom, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse, hvorved en voldgiftsret har erklæret sig kompetent på grundlag af en sådan voldgiftsklausul, der er indsat i den omhandlede forsikringsaftale, kunne anses for at være en »retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til«, som omhandlet i artikel 34, nr. 3), i forordning nr. 44/2001.

Hvad angår litispændens svarer omstændighederne i de to hovedsager i Spanien og i Det Forenede Kongerige, netop til en situation, hvor enhver anden ret, end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne skal udsætte sagen indtil denne rets kompetence er fastslået, og dernæst, når denne kompetence er fastslået, erklære sig inkompetent til fordel for denne først ret⁶. På det tidspunkt, hvor voldgiftssagen blev indledt, verserede der allerede en sag for de spanske domstole. Denne sag involverede de samme parter, navnlig den spanske stat og London P&I Club, og de civile søgsmål, der var anlagt ved de spanske domstole, var blevet forkyndt for sidstnævnte. Disse procedurer havde endvidere samme genstand og hvilede på samme grundlag, nemlig London P&I Clubs eventuelle hæftelse over for den spanske stat. Domstolen fastslog, at det påhviler den ret, ved hvilken der er anlagt en sag med henblik på at afsige en dom, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse, at efterprøve overholdelsen af de grundlæggende bestemmelser og formål i forordning nr. 44/2001 med henblik på at forebygge en omgåelse af disse. At afslutte en voldgiftssag ved samtidig tilsidesættelse af den relative virkning af en voldgiftsklausul, der er indsat i en forsikringsaftale, og af reglerne om litispændens udgør en sådan omgåelse. Da denne efterprøvelse imidlertid ikke havde fundet sted for de pågældende retter i Det Forenede Kongerige, kunne den dom, der gengav indholdet af voldgiftsafgørelsen, ikke i tvisten i hovedsagen være til hinder for anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat.

Domstolen blev endvidere anmodet om subsidiært at tage stilling til spørgsmålet, om en hindring for anerkendelse i Det Forenede Kongerige af fuldbyrdelsesafgørelsen af 1. marts 2019 truffet af den regionale domstol i La Coruña under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede kunne følge af artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001⁷. Domstolen fastslog, at denne bestemmelse ikke tillader at anerkendelse eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet i en

⁶ – I overensstemmelse med artikel 27 i forordning nr. 44/2001.

⁷ – I henhold til denne bestemmelse kan en retsafgørelse ikke anerkendes, såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

anden medlemsstat, afslås med henvisning til dens uoverensstemmelse med grundlæggende retsprincipper med den begrundelse, at den pågældende retsafgørelse tilsidesætter den retskraft, der er knyttet til en dom, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse. EU-lovgiver har nemlig ved denne forordnings artikel 34, nr. 3) og 4), udtømmende reguleret spørgsmålet om den retskraft, der knytter sig til en tidligere truffet retsafgørelse.